

ТМ	Г. XXII	Бр. 3-4	Стр. 337 - 339	Ниш	јул - децембар	1998.
----	---------	---------	----------------	-----	----------------	-------

Приказ дела

Примљено: 04.05.1998.

Србољуб Ивановић

О СКИНХЕДИМА *

Esej o ski nhedi ma nastao je u okvi ru projekta Regi onal na kul t ur na saradwa na Bal kanu, koji se real i zuje u l nsti tutu za soci ol o{ ka i s tra` i vawa Fi l ozo{skog f aul teta u Ni { u, u kome je autor rukovodi l ac potprojekta E t ni -ki i konfesi onal ni odnosi na Bal kanu. On, pored do datka u kome je tekst Xona Kl arka pod nasl ovom Ski nhedi i magi -no o` i vqavawe zajedni ce, i ma sedam cel i na, koje su tako povezane da upot puwavaju sl i ku o ski nhedi ma kao oml adi nskoj podkul turi .

U prvom odecqku pod nasl ovom "Odakl e esej o ski nhedi ma" autor obja{ wava za{ to se kao ve} af i rmi san soci ol og rel i gi je opredel i o da pi { e o oml adi nski m podkul turama, konkretno o ski nhedi ma. Pored l i -- ni h razl oga sadr` ani h u generaci jskoj vezi sa "duhom { ezdeseti h", autor i sti -e i profei sonal ne razl oge koji su, s jedne strane, sadr` ani u -i we ni ci da bavqewe rel i gi jom kao sl o` enom dru{ tvenom tvorevi nom nu` no podrazumeva i bavqewe ml adi ma kao speci fi -nom dru{ tvenom grupom, wi hovi m pol o` ajem, kul turom, potrebama, pogledom na svet i svi m oni m { to ml ade -i ni speci fi -nom grupom. S druge strane, autor i sti -e i profesi oanl ne razl oge, sadr` ane u profesi onal nom i mperati vu soci ol oga da bez obzi ra na vremensku di stancu reaguje na doga|aje kako bi se oni temeçno anal i zi ral i i objasni l i . Moti vi san ovi m razl ozi ma napi sao je esej o ski nhedi ma koji se nal azi pred nama.

U odecqku "Ski nhedi kao i znena|ewe" podstaknut tragi -ni m doga |ajem, ubi stvom Du{ ana Jovanovi }a - romskog de-a-i }a na Beogradskom asfal tu, autor aktuel i zuje f enomen ski nheda, kao rubne oml adi nske pod kul ture, u f ormi pi tawa: Ko su ski nhedi ? Odakl e su do{ l i ? Odkud me|u na{ om oml adi nom takvi h { ovi ni sti -ki h i profa{ i sti -ki h skupi na? Razl i kuju l i se ski nhedi u nas u ne-emu od ski ns-pokreta u svetu? Kako su se desi l i u na{ em tol erantnom i mul ti etni -kom dru{ tvu?

U naredni m odecqci ma ("Zagonetni momci ", "Momci poput nas", "Momci i z na{ eg kraja", "Bel i i garavi momci ") \or|evi } anal i ti -ki pri stupa probl emi ma oml adi nske potkul ture i potkul ture drugi h oml a-

* Dragoçub B. \or|evi }: Ski nhedi (momci i z na{ eg kraja), Dru{ tvo za za{ ti tu i unapre| i vawe mental nog zdravçqa dece i oml adi ne - Odbor za gra|ansku i ni ci jati -vu, Ni { , 1998.

di nskih grupa - uli -nih dru`ina, gangova - nude}i kvalifikovane odgovore na napred navedena pitanja.

U eseju autor podr`ava tezu, koja je prihva}ena me|u sociolozima, koji se bave kulturnom mladih, da treba razlikovati potkulturnu mladih kao delaglobalne kulture, koju stvaraju mladi kao generacija koja se susre}e sa specifi`nim problemima, kao {to su nezavistan radno-ekonomski pol`aj, marginalna politika, te{ko}e u ukcu-i vau u sekundarnu dru{tvenu sredinu, ekskluzivni i dejni profil koji je mnogo {iri, opu{teniji, mawupleten u kr{ewe zakona, od potkulturne rubnih omladinskih grupa poput: tedi bojsa, pankera, ropera, modova, skihneda i drugih.

Analiziraju}i omladinske potkulturne, u nameri da otkrije uzroke nastanka, socijalno poreklo, odr`avawe, funkcioni sawe kao i wihove posledice, autor aktuelizuje sedam su{tinskih odrednica omladinske potkulturne: - ne obuhvataju svu omladinu, - uve}ini -ini je omladina radni`ke klase, - favorizuju mu{ki principi, - potiz tzv. kulturne roditeljske klase, - otelovquju generacijsku specifi`nost, - formiraju izra`avaju se karakteristi`nim stilom, - reaguju vrednostima, stilom, nam`ivota, buntom,...

Utvorju}i ovim odrednicama sadr`inu op{teprihva}enog teorijskog modela omladinske potkulturne u svetui wenu i dejnu suprotstavnost zvani`noj kulturi, autor istie da se ovaj model te{ko mo`e bez ostataka primeniti na {e prilike. Na primeru socijalnog porekla pripadnika omladinske potkulturne ova teza se najbolje mo`e ilustrovati. Dok na zapadu pripadnici omladinske potkulturne, pa i skins pokreta, potiz i z tijejerske populacije radni`ke klase, kod nas oni su starijeg uzrasta mnogo mawehje iz radni`kih porodica, a neuporedivo vi{ehje iz osiroma{enih srednjih slojeva i dobro stoje}ih novobogata{a. Mnogo mawehje iz oboda gradova, a mnogo vi{ehje iz urbanih jezgara, dok je u svetuo obrnuto. Pripadnici omladinske potkulturne, pa i skins pokreta, kod nas su na{a deca, deca iz na{e ulice, naseqa, autobusa. Omladinci koji rade u obl`wem dragstoru, kafijuu, koji znojem zara|uju da bi pre`i veli. Brojni uspe{no u-e, studiraju, mada ima i onih koji su nezaposleni, zabatali i posao, porodicu, odaju}i se raznim porocima. Ve}ina ih je uqudna, tolerantna, komunkativna u svom pona{awu, dok je mawibroj onih koji su iskcu-ivi, delikventni, {ovini{ti i rasi{ti u svojim stavovima i shvatajima.

Na{aslabost je {to ih nepri me}ujemo, optere}eni raznim problemima, a tek u incidentnim situacijama, kakav je doga|aj na beogradskom asfaltu, skloni smo da ih uo-avamo i obel`avamo.

Esej nas upoznaje da su skihnedi izvorno bi tanska omladinska potkulturna, nastala posle Drugog svetskog rata, koja se poput talasara{irila na sve strane - u raznorodnim dr`avama, politiki`kim re`imima, kulturama, civilizacijama - i spoqavaju}i pored lokalnih specifi`nosti i uniformne karakteristike skins pokreta u svetuo, skins stila, vrednosti i ideologije.

Podvije nogavice na farmerkama (pantalone trof rtaqke sa tregerima), tako da se vide radni`ke -izmepa "Dok Martins", radni`ka ko{uqa zastarelog tipa, kratka pod{i{ana frizura (obrijana glava), zastareli ka-ket i ko`na narukvica, neke su od bitnih spoqnih karakteristika skihneda koji m oni odaju reputaciju momaka za frku.

Nagl a{ ena mu{ kost, tvrdo}a u stavovi ma i pri padnost radni ~koj klasi u smisl u o` i vqavawa ti pi ~nih vrednosti te klase, jesu okvirne karakteristi ke vrednosnog sistema skinheda.

U ideolo{ kom smisl u skinhedi evul i raju od netrpeqi vosti i rasi zma, krajwe doweg konzervati vi zma (u Engleskoj), fa{ i zma (u Nema~koj i drugi m evropski m zemqama) i { ovi ni zma i naci onal i zma (u isto~no evropski m zemqama).

U Jugosl aviji skin s-pokret javqa se osamdeseti h godi na. I spoqavaju}i do sada neke neti pi ~ne karakteristi ke, kao { to su malobrojnost, razli ~i to - raznorodno soci jal no poreklo pri padnika pokreta, nedostatak ~vrste organizacije, mnogo vi { e je simpatizera nego aktivnih ~lanova pokreta. Nasuprot razvijeni m dru{ tvi ma zapada, sa stabil ni m soci jal ni m strukturama gde skinhedi dolaze iz najsi roma{ ni jih sl ojeva radni ~ke klase, nalaze}i se permanentno na ivici del i kvantnog pona{ awa, u na{ em dru{ tvi skinhedi se regrutuju iz pauperi zovani h srednjih sl ojeva i novokomponovani h bogata{ a. Skinhed pokretu su pri vr` eni stariji oml adinci za koje skinhed pokret nije samo moda, ve} stil ` i vota. Momci iz na{ eg kraja, bar do sada, osim i zra` ene agresivnosti na fudbalski m utakmi cama, { to i jeste obel e` je skin sa u svetu, ni su i spoqavali agresivnost u svom pona{ awu. Pri padnici skin s-pokreta kod nas zastupaju ideje i za koji h mo` e stati svaki ~ovek, kao { to su: netrpeqvost prema kriminal u, drogi , seksual noj i zopa~enosti , suprotstavqawe destruktivni m sektama, kul tovi ma i masoweri . Ono { to ih ~ini sepcifi ~nom i zbog ~ega ih treba odbaciti , jeste netolerantnost, { ovi ni zam, naci onal i zam i rasi zam (prema drugi m etni ~kim i konfesi onal ni m zajednicama, a pre svega prema muslimani ma, { i ptari ma i romi ma).

Na kraju eseja, autor konstatuje da odgovornost za polo` aj roma, koji su i daqedi skriminirani u politici , ekonomiji i kul turi , podvrgnuti getoizaciji , izlo` eni ksenofobiji i rasizmu, snosi svet starijih, nemladi i skinhedi , koji su samo rasprostraweni naci onal i zam i { ovi ni zam i zvel i do ekstrema, pretvoriv{ i ga u rasi zam.

U vidu humanisti ~ke poruke, autor isti ~e da ne` eqene, tragi ~ne doga|aje, poput ubistva nedu` nog romskog de~a }a, ne treba re{ i ti stigmatizacijom i satanizacijom ~i tave potkul ture mladi h, jer to mo` e i izazvati pojavu novih devijantnih pojava, ve} o` i vqavawem i ntrakulturalisti ~kih i deju u dru{ tvi i svesti qudi . "@i veti sa i pored rasno etni ~ki i religijski "drugoja~ijeg" jeste prednost i bogatstvo - ni kako nesre}a proti v koje se bori uni { tavawem ` i vota". (S. 25)

Esej o skinhedi ma prof. \or|evi }a, osim dru{ tvenog zna~aja koji se najneposredni je ogl eda u upoznavawu i { i rewu saznanjih vi dokruga oml adinski m potkul turama, posebno o skin s-pokretu, i ma i vi dan nau~ni zna~aj koji se ogl eda u teorijski m i metodolo{ ki m dometi ma. Esej predstavaqa i zuzetno dobar primer uspe{ ne primene uporednog metoda, a sa wi m i uspe{ nog kori { }ewa anali ti ~ko~inteti ~kog pristupa u soci olo{ ki m i strai vawima.

Rukovode}i se saznanji m, humanisti ~ki m i nau~ni m dometi ma eseja preporu~ujemo ga, kako nau~noj i stru~noj javnosti , tako i { i roj ~i tal a~koj publi ci .